

LUNDS
UNIVERSITET
Sociologiska institutionen

Globaliseringens strukturerade migration

En kvalitativ studie om erfarenheter av migrationens papperslöshet i Malmö

Författare: Anna Lindskog
Kandidatuppsats: SOCK04, 15 HP
Vårterminen 2015
Handledare: Magnus Ring

Abstract

Författare: Anna Lindskog

Titel: Globaliseringens strukturerade migration

Kandidatuppsats: SOCK04, 15 HP

Handledare: Magnus Ring

Sociologiska institutionen, vårterminen 2015

The following study aims to examine the structuring functions of migration in relation to globalization, and how these affect the subject. Through interviewing six persons with the experience of migration and living without documents in Malmö, I have analysed the interviewees' narratives in relation to a global context. This is a qualitative study produced through a narrative method, with the intention of facilitating the comprehension of the presented experiences and with a view to presenting and interpreting the interviewees' fragmented experience in a globalized world. The study concludes by suggesting that the process of migration tends to affect the subject through 'de subjectifying' them as well as forcing them into a fixed position in a globalized 'world disorder'. It also emphasizes that, through being simultaneously unwelcome and unavoidable, the narratives reflect the deconstructed nation's relationship to globalization. Finally, I stress that the position presented by the narratives seems to replicate the erosion of state sovereignty through globalization', while I also see the possibility of resistance to such a structured order.

Key words: globalization, migration, Swedish immigration, EU migration policy, undocumented immigrants, illegal immigrants

Förord

Jag önskar framföra ett varmt tack till alla er som deltog i studien, för ert förtroende och för att ni korsar och ifrågasätter illegitima gränser.

Innehållsförteckning

1. Inledning	s5
1.1 Syfte	s5
1.2 Frågeställningar	s6
2. Tidigare forskning.....	s6
3. Teoretiska utgångspunkter.....	s7
3.1 Att subjektiveras i en globaliserad värld	s7
3.2 Betydelsen av 'etnos' och den minoritetiserade kroppen.....	s8
3.3 Lokal i en globaliserad värld.....	s9
3.4 Globaliseringens av- och åternationalisering	s10
4. Metod.....	s11
4.1 Kvalitativ forskning.....	s11
4.2 Urval.....	s12
4.3 Kvalitativ intervju.....	s12
4.4 Narrativ metod och analys.....	s13
4.5 Etiska aspekter.....	s14
5. Resultat.....	s15
5.1 Lokal i det globala.....	s15
5.2 Organisationens nekande till subjektivering	s16
5.3 Papperslöshetens avsubjektivering.....	s18
5.4 Det lokalas begränsningar	s22
6. Analys	s24
6.1 Papperslöshet som ett hinder till subjektivering.....	s24
6.2 Majoritetssamhällets exklusion	s26
6.3 Globaliseringens strukturerade migration	s28
6. Sammanfattande diskussion.....	s30
Referenser	s31
Appendix	s32

1. Inledning

Jag ser migration som något då människor bestämmer sig för att åka någon annanstans när saker är för svåra i sitt eget land. Migrationen är alltså som om det vore en framtvungad process. Från en plats till en annan. Och att du gör det för att söka ett bättre liv, eller bättre förhållanden av något slag. För att du känner dig hotad i ditt land. Men jag upplever det som en brytpunkt; alltså som om migrationen är, inte en bestämd process men, nästan. Som att du säger, okej jag vill studera på den här platsen, men varför vill du studera här? Jag vill arbeta på platsen X, men varför vill du arbeta här? Eller, jag vill lämna landet – varför? För att de hotar mig till livet här. På det viset är det alltid en framtvungad process. Du gör det för att, tja, du vill göra det, men också för att det ibland är det bästa alternativet.

Ovanstående citat kommer från en av studiens intervjuade personer som under studiens gång levde i papperslöshet. Camilo, vilket är hans fiktiva namn i studien, reflekterar ovan över migrationens funktion och struktur. Citatet sammanfattar på ett träffande sätt studiens funktion; att utifrån erfarenheter av att leva i papperslöshet söka belysa migrationens konsekvenser och bakomliggande strukturer. Jag kommer i följande studie att undersöka hur globaliseringens avreglerande funktioner också innefattar en slags åternationaliserande aspekt. Därur verkar studiens intervjuade personer hamna i en skärningspunkt mellan rörlighet och slutenhet genom sin position i papperslöshet, utan dokument, som så kallat 'illegal'. Studiens intervjuade personers erfarenheter av papperslöshet i Malmö är ett åskådliggörande exempel av två parallella världar där det lokala och globala tycks segmenteras snarare än integreras och där 'legala' och 'illegala' lever sida vid sida men med vitt skilda möjligheter. Jag har i studien valt av att använda mig av begreppet 'papperslöshet' framför 'papperslös', då jag vill betona praktiken av att leva utan papper, snarare än att befästa en fiktiv roll av att 'vara' 'en papperslös'.

1.1 Syfte

Syftet med följande studie är att utifrån sex personers livsberättelser med erfarenheter av migration och att leva i papperslöshet i Malmö, söka förstå migrationens bakomliggande strukturerande principer samt hur de påverkar de intervjuade personernas subjekt och möjligheter. I globaliseringens era där rörlighet ökar vill jag belysa hur en sådan rörlighet

endast verkar tillgänglig för vissa och förstå hur en sådan orättvisa kommer att påverka och framtvinga marginaliserade grupper i Sverige idag.

1.2 Frågeställningar

Följt av studiens syfte har jag utgått från följande frågeställningar:

- På vilket sätt reflekteras globaliseringens strukturerade migration och förändring av nationalstaten i subjektet¹?
- På vilket sätt påverkar migration och papperslöshet subjektet?
- Hur kan globaliseringens bakomliggande strukturer rörande migration förstås utifrån studiens intervjuade personers egna erfarenheter av migration och papperslöshet?

2. Tidigare forskning

Studier kring globalisering, migration och nationalstat är inget unikt fenomen i en tid där rörlighet ökar samtidigt som det globala tränger in i det lokala rum och vice versa.

Nedan följer ett urval av forskning knutet till studiens tema.

Wallerstein och Balibar anlägger i *Ras, nation, klass* (2002) en marxistisk analys av hur klass förhåller sig till nutida rasism inom ett kapitalistiskt samhälle där nationalstaten är i förändring. Wallerstein (2002, ss. 15-47) betonar den historiska aspekten av globaliseringens struktur genom institutionen av 'systemet av stater', vilken fokuserar på konflikter inom utvecklingen av produktionskrafter. En sådan modell kan förstås utifrån att systemets struktur följer av en generaliserad ekonomisk struktur, en så kallad dominerande världsekonomi, eller 'världsbourgeoisie'. Ur världsekonomin som en ekonomisk och social enhet, betonar Wallerstein och Balibar (ibid.) den globala restriktionens dominans över lokala styrkeförhållanden, och betydelsen av lokaliserade sociala förhållanden.

Rörande migration finner vi en omfattande redogörelse hos Castles, De Haas & Miller, vilka belyser migrationens betydelse i en global värld i *The Age of Migration* (2014). De

---

¹ Jag refererar här till subjektet som en individ vars handlande är beroende av sociala strukturer.

syftar där till att förstå migrationens globala dynamiker och de konsekvenser som följer för såväl migranter som icke-migranter (ibid.). Fokus ligger på att förstå internationell migration, för att därifrån söka förståelse kring mer specifika migrationsprocesser (ibid.). Parallellt med en sådan analys diskuterar författarna betydelsen av migranternas rörelse och bosättningar, samt hur dessa påverkar den politiska, kulturella och sociala kontexten i såväl ursprungs- som ankomstländer (ibid.). I en sådan modell menar författarna att förutsättningar skapas för att söka närma sig en holistisk förståelse av migrationsprocessen.

I en svensk kontext finner vi Helena Holgerssons studie *Icke-medborgarskapets urbana geografi* (2011) om svenskt icke-medborgarskap för personer utan uppehållstillstånd i Göteborg. Studien syftar till en fördjupad förståelse kring hur medborgarskap förhandlas fram och hur historiska, kulturella och legala strukturer förhåller sig till sådana praktiker (ibid.). Holgersson (ibid.) belyser levnadssituationen för personer som lever utan dokument i Göteborg, vilka hon i studien benämner ”deporterbara”. Därur följer en diskussion kring vad som konstituerar ett svenskt icke-medborgarskap och vad som utgör den urbana miljö som studien berör. Vad Holgersson (2011) finner är en exklusion av specifikt deporterbara, utifrån ett välfärdspolitiskt parallellsystem där deporterbara tillskansas vissa rättigheter men negligeras fullständiga sådana.

3. Teoretiska utgångspunkter

Nedan följer en redogörelse för- och motivering av studiens teorival. Jag har valt att avgränsa mig till nedanstående teoretiker för att betona den ekonomiska strukturerande faktorn som central. Jag har också valt att betona betydelsen av ’rummet’ och de befästa sociala ’världar’ vi parallellt tycks röra oss inom; en utgångspunkt där strukturer påverkar individer.

3.1 Att subjektiveras i en globaliserad värld

Touraines (2003, s. 80) analys tar sitt avstamp i att vårt samhälle är organiserat utifrån konsumtion där tid och rum alltmer fragmentiserats samtidigt som den funktion personlighet tidigare har haft för integration tenderar att försvinna. I ett masssamhälle (sprunget ur globalisering) där subjektet strävar efter opersonlig frigörelse, menar

Touraine (a.a., s. 81) att subjektet förlorar referensen till sig själv. För att individen skall rekonstruera sin erfarenhet och dubbelt frigöra sig från marknadskraft och tidigare gemenskap krävs en subjektivering, det vill säga att individen erkänner sig själv som subjekt (a.a., ss. 85-89). Samtidigt finns det situationer då subjektivering inte är möjlig, exempelvis vid en så kallad massifiering, vilken innebär att individen integreras in i en redan existerande hierarkisk social ordning (a.a., s. 85). Jag ämnar använda mig av Touraines (2003, ss. 79-129) begrepp subjektivering för att söka förstå hur papperslösheten påverkar individen och dess strävan efter att bli ett subjekt. Därtill kommer jag att applicera teorin kring massifiering, för att visa på processen av att inkorporeras i ett mer eller mindre fixerat strata (Touraine, 2003, s. 85). Därutöver kommer jag att introducera begreppet 'avsubjektivering' vilket till skillnad från subjektivering refererar till att ett aktörskap inte kan hävdas utifrån att den individuella existensen inte har erkänts.

3.2. Betydelsen av 'ethos' och den minoritetiserade kroppen

Som ett komplement till Touraines (2003, ss. 79-129) analys kommer jag att använda mig av Appadurais (2007) teori om betydelsen av 'ethos'. Liksom utgångspunkten för Touraines (2003) analys menar Appadurai (2007, ss. 15-72) att vad som är signifikativt för globaliseringen är expansionen av den fria marknaden och kapitalet, vilka kommit att urholka delar av den nationella suveräniteten. Snarare än subjektet betonas den kulturella aspekten där Appadurai (ibid.) argumenterar att diskursen kring den kulturella och politiska betydelsen för nationalstatens överlevnad i en globaliserad era har kommit att präglas av en rädsla för 'det utländska'. Då nationsgränsen luckras upp och nationalstaten reduceras till förmån för ett fritt flöde av kapital uppstår ett behov hos stater att manifesteras sin suveränitet, vilket tenderar att producera ett fiktivt nationellt 'ethos' (a.a., ss. 18-22). Ovissheten som uppstår ur detta menar Appadurai (ibid.) bidra till ett incitament för så kallad kulturell rening och således ett fiktivt men förstärkt 'vi' innanför en annars uppluckrad gräns.

Därutöver kommer jag att använda mig av konceptet majoritet och minoritet, där minoriteten tenderar att representera en rädsla för majoriteten att bli minoritet (a.a., ss. 63-71). Då statssuveräniteten befinner sig i ständig förändring ruckas även medborgarskapets betydelse för majoriteten inom nationen (ibid.). Till skillnad från majoritetens norm

utgörs minoriteten av de rörliga, de illegala och de ovälkomna i nationalstatens rum (a.a., s. 66). Appadurai (ibid) menar att en sådan representation av minoriteten medför en rädsla hos majoriteten att 'minoritetiseras', det vill säga att gå från att tillhöra majoritet till minoritet. När globaliseringens ökande rörelse konfronteras med idén om en traditionell nationalstat, med tillhörande koncept av etnisk singularitet, så utmanas den 'nationella folkgemenskapen' av den etniska minoriteten (a.a., s. 68). Detta medför en risk för att skapa en generell rädsla för 'främlingen' (ibid.). Vidare kan minoriteten som representerar en sådan generell rädsla för det abstrakta i det globala komma att förkroppsliga denna rädsla (a.a., ss. 70-71). Det vill säga att den minoritetiserade kroppen i sig blir en symbol för den generaliserade rädslan (ibid.).

3.3 Lokal i en globaliserad värld

För att närma mig de bakomliggande strukturerande faktorer som narrativens erfarenheter speglar kommer jag att introducera rummets betydelse. De teoretiska modellerna ovan rör sig båda i en kontext av globaliseringens alltmer fria och gränsöverskridande marknads- och kapitalflöde som försvagar den traditionella nationalstaten (Bauman, 2000, ss. 66-67). Samtidigt verkar betydelsen av nationalstatens territorium tillta; en paradoxal-, men enligt Bauman (ibid.) ömsesidigt komplementär process, vilken kan förstås som en lokalisering och rumsfixerande process. Bauman (ibid.) menar att en så kallad Ny världsordning, eller snarare oordning, dominerad av globala finansmarknader, behöver en försvagad stat för att 1) kapital skall kunna röra sig obehindrat, och 2) upprätthålla en minimal ordning inom staten för att fri rörelse av marknad och kapital skall kunna fortgå obehindrat. En sådan ordning innebär i sin tur en process av en världsomspännande omstratifiering, där den ökade rörligheten medför ökade möjligheter för vissa men högst inskränkta sådana för andra, något jag ämnar påvisa utifrån studiens narrativ (a.a., s. 68).

Rörligheten, inom vilken vi alla befinner oss, menar Bauman (a.a., s. 83) delar upp oss i två världar med rummet som begränsning eller möjlighet. I den första världen utgör inte rummet begränsningar utan inbjuder snarare till rörelse utanför det, eftersom statsgränser tenderar att inte längre utgöra något hinder (a.a., ss. 81-85). De i den andra världen, till vilken studiens narrativ verkar vara begränsade, upplever rummet som fast, bortom dess kontroll att lämna det (ibid.). Rörelse 'utan papper' kan således medföra en ökad möjlighet för de förstnämnda medan de i den andra världen inte kommer att tillåtas röra

sig obehindrat över nationsgränser och/eller stanna där de befinner sig (ibid.). En representation av de två världarna finner Bauman i så kallade 'turister' och 'vagabonder', en teori vilken tar sin utgångspunkt i att vi idag utgör- eller önskar utgöra konsumenter i ett konsumtionssamhälle (a.a., ss. 74-88). Dagens globalisering menar han vara anpassad efter turister, dagens konsumenter med medel att välja, medan vagabonderna snarare kan ses som globaliseringens sidoeffekt i avsaknad av medel (ibid.).

3.4 Globaliseringens av- och åternationalisering

För att knyta an till ovanstående mer makrobetonade analys av narrativens plats i globaliseringens rum, kommer jag att tillföra Saskia Ssassens (1996) teori om av- och åternationalisering i globaliseringens era. En sådan teori tar sitt avstamp i en diskussion om hur ett nytt transnationellt ekonomiskt system påverkat den moderna statens suveränitet och territorium. Den ekonomiska globaliseringen menar Sassen (a.a., ss. 29-32) har bidragit till att avnationalisera det nationella territoriet genom en avnationalisering av den nationella ekonomin. Samtidigt har statens suveränitet till viss del urholkats till följd av att makt och laglig rätt koncentrerats till supranationella institutioner som exempelvis WTO och EU (a.a., ss. 30-31). I form av vad Bauman (2000, ss. 66-67) kallar en komplementär process, verkar immigration snarare ha inneburit en så kallad åternationalisering av nationspolitik (Sassen, 1996, s. 63). En sådan åternationalisering förklaras springa ur en diskrepans mellan (industrialiserade) staters försök till att kontrollera sin immigrationspolitik samtidigt som en sådan politik idag till stor del regleras av de internationella system som samma stater är en del av (a.a., ss. 63-105).

Vidare finner Sassen (1996, ss. 81-94) en skillnad mellan så kallade 'traditionella immigranter' och 'västerländskt mänskligt kapital' där den senare har kommit att kunna passera nationsgränser mer eller mindre obehindrat. Även flöde av mänskligt kapital inom arbeten gällande internationell handel och investering har kommit att behandlas särskilt (det vill säga mer eller mindre gränsfritt) vid sidan av så kallad traditionell migration (ibid.). Liksom påvisats ovan kan en sådan struktur förklaras springa ur en maktkoncentration till globaliseringens supranationella institutioner, likväl som ur industrialiserade staters försök till att kontrollera sin migrationspolitik (a.a., ss. 30-81). Samtidigt belyser Sassen (a.a., ss. 81-85) den geopolitiska aspekten som en förklarande

faktor. Geopolitiska länkar mellan emigrations- och immigrationsländer kan ses i ljuset av; 1) koloniala eller neokoloniala band, 2) ekonomiska band sprungna ur internationalisering, i form av exempelvis direktinvestering eller multinationella företags expropriation, och/eller 3) rekrytering av arbetskraft (a.a., ss. 81-82). Sassen (a.a., ss. 81-85) hävdar att immigration således tycks rymmas inom specifika system såsom ekonomiska, politiska och/eller etniska. De inverkar i sin tur på hur fattigdom, arbetslöshet och brist på möjligheter verkar inom emigrationsländer (ibid.). Liksom Sassens (1996) önskar jag se migrationen som strukturerad och därigenom belysa hur narrativens erfarenheter kan placeras inom ett större och bestämt sammanhang. Till skillnad från vad nationalstatens alltmer stängda immigrationspolitik vill hävda, ämnar jag i förestående studie vända blicken mot globaliseringens strukturerade migration framför individens frivilliga val till migration.

4. Metod

Nedan introduceras valet av en kvalitativ forskningsansats, följt av en redogörelse för- och motivering av metodval för urval och datainsamling. Därefter följer en diskussion kring den narrativa metod- och analysform jag använt mig av för att bearbeta mitt material, samt en redogörelse för studiens etiska överväganden.

4.1 Kvalitativ forskning

Jag har valt att använda mig av kvalitativ metod då min studie syftar till att undersöka erfarenheter och upplevelser och betydelsen studiens deltagare lägger i sin praktik (Hennink et al., 2011, s. 9). Min studie tar sitt avstamp i Webers 'Verstehen', en metod för att förstå bakomliggande mening som aktören lägger i sin handling (ibid.). Verstehen genomsyrar en stor del av kvalitativ forskning men kan ifrågasättas, exempelvis om det är möjligt att i rollen som forskare till fullo förstå en aktör i dennes kontext. I min position där jag kommer utifrån den kontext jag studerar vill jag belysa risken i att hamna i en position där jag 'ger röst' åt den grupp som studeras. Vidare har jag valt att låta studien ha sin utgångspunkt i ett tolkande paradigm då det till skillnad från ett positivistiskt sådant bygger på uppfattningen om att verklighet är socialt konstruerad och att det således existerar flera och olika sanningar (ibid.). Därtill strävar jag efter att upprätthålla en hög grad av reflexivitet för att medvetandegöra min roll och inverkan på studien (a.a.,

s. 19). Samtidigt finns det en viss risk att fokus flyttas från studiens syfte om alltför stor vikt fästs vid reflexivitet (Hennink et al., 2011 s. 21). Jag är också medveten om de begränsningar studiens ramar utgör och att såväl ett bredare tidsspektra som ett större underlag från informanter skulle underbygga studiens generaliserbarhet.

4.2 Urval

Urvalet till min studie har skett utifrån premissen att ha erfarenhet av att leva utan dokument i Sverige. Deltagarna i min studie består därför både av personer som lever utan dokument och personer med tidigare erfarenhet av att leva i papperslöshet. För att välja ut deltagare till studien har jag använt mig av kompletterande urvalsmetoder i form av så kallade gatekeepers, nätverksprincipen tillsammans med snöbollsmetoden (Hennink et al., 2011, ss. 91-106). Fördelen med gatekeepers, det vill säga personer med en så kallad erkänd roll i sammanhanget studiens målgrupp befinner sig i, har i mitt fall inneburit ett ökat förtroende för mig som genomför studien. Detta då mina gatekeepers kunnat 'gå i god' för mig. Mina gatekeepers har även haft tillgång till flera nätverk ur vilka det funnits ytterligare möjligheter att rekrytera deltagare. Att söka deltagare via nätverk har fördelen att en når ett stort antal personer och att dessa fritt kan välja att delta i studien (ibid.). Samtidigt finns det en risk för anonymisering vid utskick av sådana informationsmail, något som lett till att jag även använt mig av snöbollsmetoden. Denna har inneburit att jag genom studiens intervjuade personer nått ytterligare deltagare. Metoden kan, liksom Henning et al. (2011, ss. 100-102) understryker, vara att föredra vid 'gömnda' målgrupper, vilket varit fallet i min studie. En fördel med att komplettera med en sådan metod har varit möjligheten till ökat förtroende för studien och min roll som 'forskare' (ibid.).

4.3 Kvalitativ intervju

Jag har i studien använt mig av livsberättelseintervju för att genom narrativ metod och analys belysa den gemensamma livsberättelsen och uppfattningen kring denna (Johansson, 2005, s. 244). Livsberättelseintervjun karaktäriseras av en kritisk hållning till den traditionella vetenskapliga intervjuformen (a.a., ss. 252-254). Jag har i mitt val av en sådan metod önskat synliggöra att intervjun konstrueras i sitt kontextuella sammanhang och att en maktrelation mellan den intervjuade och mig som intervjuar inverkar på

studiens utgång (ibid.). Mötet mellan forskare och intervjuade personer tenderar att rekonstruera en så kallad mikropolitisk situation. Denna är en del av en större kontext som är bunden till en historisk, sociopolitisk och ekonomisk makropolitisk situation (a.a., s. 260). Ett sådant perspektiv innefattar en medvetenhet om hur min position inverkar på hur de intervjuade väljer att återge sin berättelse i intervjusituationen.

Intervjuformen har varit semistrukturerad och utgått från olika teman rörande migrationens olika aspekter med livsberättelsen som en röd tråd genom intervjun. Fördelen med en sådan metod har varit att låta intervjupersonen betona det centrala för denne samtidigt som intervjupersonen samtalar inom studiens utsatta ramar (a.a., ss. 249-250). Den semistrukturerade intervjun har också öppnat upp för möjligheten att följa deltagarens berättelse och intervjusituationens samspel (ibid.). Vidare har intervjusituationen i alla fall utom ett genomförts med en person i taget med syftet att nå den enskildes livsberättelse utan yttre påverkan. Då känsliga ämnen berörs är en sådan metod att föredra för att inge såväl förtroende som trygghet i intervjusituationen (Hennink et al., 2011, s. 131). I ett av fallen genomfördes intervjun med två personer på grund av stöd till tolkning och trygghet i intervjusituationen.

4.4 Narrativ metod och analys

Jag har valt att använda mig av en narrativ metod då den syftar till att sätta livsberättelsen och tolkningen av denna i fokus. Detta möjliggör att i studiens narrativ söka förståelse utifrån den stratifierade globaliseringen. Fördelen med en sådan metod är i mitt fall att livsberättelsen underlättar ökad förståelse för människors erfarenhet och dess uppfattning- och omtolkning av erfarenhet i en global era där flertalet 'rycks upp' från sin hemvist (Johansson, 2005, s. 214). Resultatets ramar utgörs av en linjär livsberättelse, medan de intervjuade personernas återberättade upplevelser och erfarenheter utgör dess innehåll. Det finns här en risk att negligera narrativens olikheter men min förhoppning är att en sådan metod belyser de gemensamt bakomliggande strukturer som narrativens erfarenheter av migrationsprocessen verkar reflektera. Jag vill dock betona att olikheter och avvikelser alltid förekommer, samt att de intervjuade personernas liv i all sin komplexitet naturligtvis inte går att reducera till en gemensam livsberättelse, vilket inte heller är studiens intention.

Jag har i min analys valt att integrera olika narrativa analysmodeller för att vidga en mer traditionell sociologisk analys karakteriserad av en innehållsanalys efter tematisering (Johansson, 2005, s. 289). Utöver en kategorisering efter utvalda teoretiska begrepp har jag strävat efter att integrera ett holistiskt perspektiv där formen framträder som central (ibid.). Kodningen av mitt material har följt ett induktivt tillvägagångssätt, men liksom Hennink et al. (2011, ss. 209-210) betonar, föregås bearbetningen av material i de flesta fall av en deduktiv förförståelse. Då min studie har sin utgångspunkt i ett kritiskt förhållningssätt till globaliseringens strukturerade migration har också mitt material tolkats och bearbetats utifrån en sådan förförståelse. Vidare har jag i min analys valt att diskutera subjektets betydelse i den globala migrationskontext studien rör sig i. Därefter för jag analysen vidare till en mer 'organisatorisk' nivå för att lyfta fram studiens relevanta kulturella aspekter. Därefter avslutas analysen med en makroanalys över globaliseringens struktur utifrån narrativens erfarenheter. En sådan analys är omfattande, och jag är medveten om att såväl tidsaspekt som studiens ramar begränsar en vidare fördjupning av studiens material. Jag har därför begränsat min analys till utvalda teoretiska begrepp.

4.5 Etiska aspekter

Då studiens deltagare befinner eller har befunnit sig i en påtagligt utsatt situation är anonymitet och konfidentiellitet en synnerligen central etisk aspekt i studien. I och med att jag använder mig av en narrativ metod kommer den enskilde deltagaren inte att vara möjlig att identifiera, varken i mitt material eller i mitt resultat. Detta menar jag garanterar anonymitet och en hög grad av konfidentiellitet i studien. Personerna i studien går även under pseudonym och heter egentligen något annat. Vidare har det krävts en ytterst konfidentiell hantering av materialet i studien då deltagarna annars skulle kunna utsättas för avsevärda risker. Jag har också strävat efter att tillvägagångssättet har en transparens där deltagare har haft tillgång till (sin del av) materialet. Därutöver har deltagarna i studien informerats om- och garanterats ovanstående för att kunna delta på rättvisa, ärliga och trygga premisser. Slutligen har jag i studien strävat efter minimering av skada (Hennink et al., 2011 s. 73), såväl mentalt som säkerhetsmässigt, rörande anonymitet och konfidentiellitet. Samtidigt syftar min studie till att belysa en många gånger nedtystad röst kring en marginaliserande levnadssituation som odokumenterad, vilket jag hoppas kunna bidra till vidare problematisering.

5. Resultat

5.1 Lokal i det globala

För fem år sedan tvingades Samir lämna sitt hem efter ett bombattentat mot huset där hans familj var bosatt. Samir arbetade under denna period inom administration under utländska styrkor och Samir menar att han tills attentatet hade relativt goda levnadsförhållanden med stabil ekonomisk inkomst, familj och vänner. Samirs levnadsförhållanden förändras dock radikalt efter attentatet då det var direkt riktat mot honom och hans familj och försatte dem i flykt. Eftersom arbetsplatsen endast kunde garantera Samir säkerhet och inte hans familj beslöt sig familjen för att fly tillsammans till grannlandet. Samir hade innan attentatet mottagit dödshot men hade inte haft möjlighet att lämna sitt arbete för risken till utebliven sysselsättning och inkomst. Efter en tid i grannlandet var säkerhetsläget fortfarande kritiskt vilket resulterade i att Samir valde att resa själv mot Europa, där han hade hört att det fanns stora möjligheter till uppehållstillstånd. Det cirkulerade även information kring respekt för mänskliga rättigheter samt goda och trygga levnadsvillkor. För att hans flykt ska kunna fortgå följer en tid av att söka och låna pengar för att kunna betala människosmugglare som kan ta honom till hans destination.

För Farhad som liksom Samir tvingas lämna sitt hemland på grund av otrygga levnadsförhållanden var Sverige från början inte ett mål. Under resans gång hör han dock allt fler berättelser om hur Sverige beskrivs som ett land med större möjligheter till uppehållstillstånd än andra, samt med möjlighet till utbildning och andra gynnande sociala rättigheter för asylsökande. Resan skulle dock innebära fler komplikationer än befarat. I Nederländerna krävs Farhad på att visa papper vilket leder till omhändertagande och försättande i flyktingförvar och en inledd asylprocess. Under en intervju med det nederländska migrationsverket förklarar Farhad vad han har utsatts för och om sin akuta situation i att inte kunna leva kvar i hemlandet då han och hans familj lever under överhängande hot och trakasserier. Farhad beskriver mötet med migrationsverket som problematiskt. Under mötet sitter Farhad ensam medan cirka fyra förhörspersoner utfrågar honom om hans situation där Farhad upplever att hans respekt inte efterlevs. Vidare menar han att tolken inte verkar översätta berättelsen korrekt, något som skapar

oro hos honom. Dessutom betonar han det obekväma och ovana i situationen att bli intervjuad om- och ifrågasatt kring sin enskilda livssituation och livshistoria.

Även Elias sitter fast i ett europeiskt land men på Malta. Elias har flytt undan krig i hemlandet där han liksom Samir och Farhad tvingats på flykt på grund av rådande förhållanden. Medan Farhad får beskedet att han har fått avslag på sin asylansökan och skall utvisas till hemlandet, börjar Elias inse att han kommer att tvingas stanna på Malta där han och övriga asylsökande lever under prekära förhållanden. Trots att Elias inte har fått avslag upplever han det problematiskt att leva som ung och asylsökande på Malta och att hans framtidsutsikter där kommer att vara mycket begränsade. Elias rymmer och befinner sig återigen på flykt. Denna gång är det dock inte från hemlandet utan från ett europeiskt land vilket han inte hade kunnat föreställa sig. Vid nästa gräns möter Elias en person på väg från deras destination. Elias berättar att han reagerar på personens händer, vilka visar sig vara nedfilade med fil av personen själv. Hen frågar Elias om det är första gången de söker asyl här och förklarar sin handling genom att understryka att fingeravtryck är något som aldrig försvinner.

5.2 Organisationens nekande till subjektivering

De två vännerna Sadeq och Yasin har också flytt från sina hemländer på grund av dödshot. Sadeq har liksom Samir utsatts för mordhot på grund av sitt arbete och Yasins familj har utsatts för hot, något som resulterade i att han bestämde sig för att fly till Europa. Också de fastnar i centrala Europa under deras flykt men lyckas till slut nå Sverige. Vid ankomsten beslutar sig Sadeq för att söka asyl i Skåne och snart infinner sig en liknande situation som den när han, liksom Farhad, fastnade hos Migrationsverket i Nederländerna. Trots den tidigare erfarenheten upplever Sadeq intervjusituationen som obekvämt och främmande. Denna intervju är dock betydligt kortare vilket oroar honom eftersom han upplever att inte tillräckligt mycket information kommer fram. Samtidigt framgår ett liknande budskap som det i Nederländerna nämligen att du måste ha bevis. Sadeq hänvisar till dokument som han har fått från arbetet samt kontaktuppgifter i hemlandet som kan styrka hans situation. Migrationsverket hävdar att bevisen inte är tillräckliga, ifrågasätter dokumentens validitet och menar att de inte har möjlighet att kontakta personerna han har uppgett. Liksom Sadeq diskuterar Farhad Migrationsverkets krav på bevisföring: ”Så hur fan skulle jag bevisa att mitt liv var i fara? Hur fan skulle jag

göra, hade jag inte liksom... Hade jag en Iphone 5 eller en Samsung S4 så hade jag kunnat filma talibanerna där de springer efter mig så... Det hade jag inte kunnat.”. Både Sadeq och Farhad påpekar att de befinner sig i en situation på liv och död och att de dessutom både har bevis och personer runt omkring sig som kan intyga detta.

Samir, Farhad, Elias, Yasin och Sadeq placeras oberoende av varandra på asylboende i väntan på beslut. Elias berättar att han inte trivs bra i varken sin boendesituation eller i mötet med Migrationsverket. Han förklarar att han förvånas över bemötandet då han hade en helt annan bild av vad han skulle möta när han sökte asyl. Samir menar att han befinner sig i en situation av hjälpbehov, där han fruktar för sitt liv och där han flytt undan hot och död. Att vid asylsökandeprocessen mötas av ifrågasättande och icke-erkännande och att hans asylskäl dessutom inte visar sig tillräckliga hade han inte kunnat föreställa sig. Sadeq å sin sida betonar det obekväma i beroendeställningen till det svenska systemet. Det vill säga att vara i behov av boende och ekonomiskt stöd, att kontrolleras och att ifrågasättas av hur han rör sig och disponerar sina pengar. Farhad resonerar kring denna del av migrationsprocessen på följande vis:

I Sverige om vi ska prata om Sverige så först trodde jag att de ska fatta mig när jag säger att jag har kommit från Afghanistan och jag har problem. Och jag behöver skydd nu. Skydd här i Sverige. Men efter ett tag så fick jag veta att nej det är så här de har inte kollat ens på mitt asylärende. De säger bara stick härifrån liksom. Stick tillbaka eller åk tillbaka till Nederländerna. Utan att kolla. Så var det ju väldigt konstigt för mig. Men sen fick jag veta att det här är en påhittad sak att... De där som sitter vid Migrationsverket är inte riktiga människor. De som sitter i Migrationsverket, de som bestämmer är liksom robotar. Det känns alltså så här, det finns någon annan som kontrollerar över dem som en dator. Där i ett mörkt rum. Så finns någon annan som vi inte kan se. Så det är de som kontrollerar den här människan som sitter i Migrationsverket.

Efter en tid får de oberoende av varandra beskedet avslag. På grund av Dublinförordningen skall Sadeq utvisas tillbaka till Nederländerna. Farhad och Elias får samma besked att de ska utvisas till respektive europeiskt ankomstland. Dublinförordningen förordar att du skall ansöka om asyl vid första europeiska land du kommer till och att om du väljer att söka asyl i ett nytt europeiskt land har de rätt att

sända tillbaka dig till det första europeiska land du ankom till och gjorde en asylansökan.² Sadeq protesterar och menar att om han återvänder till Nederländerna kommer han att utvisas till hemlandet. Migrationsverket i Sverige menar dock att det inte är något de kan beakta utan att det är det nederländska migrationsverket som har hand om deras ärenden då de är så kallade Dublinärenden. Migrationsverket meddelar att de kommer att köpa en biljett så att han återvänder till Nederländerna. Han beger sig till boendet och packar sin väska och i samma stund som beskedet kommer bestämmer han sig för att gå under jord i Sverige.

Under den tid Samir, Farhad, Sadeq, Yasin och Elias befunnit sig i Sverige har de alltmer börjat lära sig systemet och dess tillägg och kryphål. Om du exempelvis går under jord och håller dig gömd under 18 månader så har du möjlighet att åter söka asyl på grund av att du försvinner från registret. Det vill säga att du inte längre är ett Dublinärende och således åter kan söka asyl där du befinner dig. De ser detta som sin enda möjlighet och beslutar sig för att stanna i Sverige utan dokument tills 18 månader har gått för en ny chans att eventuellt få stanna. Men även om en sådan lag kan gynna dem och övriga asylsökande är bland andra Elias kritisk till ett sådant system;

Dublin är ändå ingen lag kan man säga, det är inte rimligt. Till exempel, du ska vara gömd i 18 månader, illegal flykting i 18 månader. Efter 18 månader ska du söka asyl och du är inte det längre. Vad är det, är det rimligt? Varför ska jag behöva leva, vara illegal egentligen, enligt lagen. Själva lagen är så, nu blir jag illegal i 18 månader. Om du klarar dig så kan du söka asyl igen. Du är inte Dublin längre. Det är inte rimligt. Nu jag är inte Dublin längre, jag har inte fingeravtryck. För att jag var illegal i 18 månader. Det är, jag tycker att det är fucked up, egentligen, bullshit.

5.3 Papperslöshetens avsubjektivering

Sedan följer 18 månader för samtliga i Malmö som papperslös, gömd, liksom illegal vilket Samir beskriver som en tid med förhoppningen om att efter ett och halvt år påbörja ett liv. Han beskriver det som att leva som illegal i Sverige bland annat inbegriper att fly från plats till plats, att inte ha pengar, att inte ha bostad, att inte kunna arbeta formellt samt en ständig rädsla för polisen. Vidare beskriver han sin första tid som papperslös i

---

² Dublinförordningen (EU) Nr. 604/2013

Malmö som isolerad då han undviker att röra sig i offentliga miljöer och försöker att försörja sig genom undansparade pengar. Efter en tid börjar han att ströjobba på olika arbeten under långa arbetspass för låg och emellanåt utan ersättning. Samir upplever det som ett utnyttjande men resonerar att han inte har något val då han behöver en inkomst, att det är problematiskt att ställa krav på sin arbetssituation utifrån sin position. Samir menar att han inte kan riskera att synas eller att höras och beslutar sig för att fortsätta arbeta.

Farhad, Samir och Sadeq talar vidare om att påbörja ett liv utifrån att inte veta om de kunde stanna och rädslan för kontakt med- och att registreras av myndigheter. De menar att sådana faktorer skapar risk för såväl psykisk ohälsa som för att isoleras från det offentliga rummet. De beskriver också sitt liv i papperslöshet som ensamt. Samir berättar om att vara rädd och att inte kunna lita på människor, att en sådan stress som livet som papperslös implicerar kommer att bränna dig inifrån. Farhad å sin sida berättar att en period kantades av problem med alkohol, så till den grad att han tvingades till ett radikalt beslut gällande att förändra sitt liv. Men trots psykisk obalans och trots risken att bli tagen ute i offentligheten beslutar sig Farhad för att förändra sin livsstil från att ha varit isolerad till lägenheten. Vidare beskriver Farhad det paradoxala i att leva ett socialt och engagerat liv och att samtidigt leva som gömd. Han menar att det väger tyngre att skapa mening i sin vardag och att bidra till något än risken att upptäckas och utvisas. Han har också liksom övriga en tanke om att det kan öka möjligheterna för att stanna i landet. Genom att bli del av samhällsbygget verkar riskerna för att tvingas lämna landet färre.

Camilo har till skillnad från övriga kommit till Sverige för ett jobberbjudande. Då han hade ett tillfälligt europeiskt uppehållstillstånd börjar han att arbeta med sitt nya jobb i Sverige medan processen för ett svenskt uppehållstillstånd sätts igång. Snart går dock hans visum ut samtidigt som hans chef inte lyckats att få ut nya dokument för att han skall få stanna. Han blir snart varse om att chefen inte heller kommer att ordna ett nytt visum. Camilo väljer då att lämna arbetet men har redan etablerat sig i Sverige. Han bestämmer sig därför för att stanna och liksom övriga påbörja ett liv som papperslös i Malmö. Camilo menar att det är möjligt att leva som papperslös i Malmö i flera år men att problemet främst ligger i det praktiska. Han menar att det i Sverige är essentiellt med personnummer då såväl bankkonto, internet, telefon som lägenhet beror av ett sådant. Likaså finns en konstant rädsla för att registreras eftersom det kan innebära upptäckt eller

att en eventuell registrering används emot dig vid ansökan för uppehållstillstånd. Vidare menar han att paranoia är något som efterhand blir alltmer påtagligt i livet som gömd, där generaliserad rädsla eller oro kring att bli registrerad stundvis kan ta över ditt psyke.

Liksom Camilo reflekterar samtliga mycket över positionen som papperslös och dess bakomliggande strukturer och normer. Sadeq menar exempelvis att många av hans vänner som lever som papperslösa inte känner sig som människor och att de inte har samma värde som svenska medborgare. Liksom Sadeq menar Samir att leva som illegal inte är ett brott utan att det bara handlar om att inte ha papper, att vara en människa som alla andra och önskan att bli behandlad så. Samir beskriver det också som att känna sig som en fånge, att inte ha friheten att röra sig. Camilo å sin sida reflekterar över begreppet illegal och vad som ligger i definitionen enligt följande:

De här diskurserna skapas av de som har makten. Det är de som definierar vilka som är vinnare och vilka som är förlorare. I det avseendet kan de definiera vilka som är de legala och vilka som är de illegala. [...] Det är samma fenomen som när du till exempel är från ett icke-occidentalt land. De personerna kallas 'immigranter' men om du är exempelvis tysk och du ska, jag vet inte var, till Kuba, då är du 'bosatt utomlands'. Så varför finns den här skillnaden mellan definitioner när det är samma? 'Bosatt utomlands' låter finare. Du, oh, lämnade landet jag vet inte vad, men immigrant låter som om, du har liksom hela den här historiska bördan. Och ideologiska också, bakom dig.

Samir beskriver tiden som papperslös som så nedbrytande att han ibland funderade på att åka tillbaka till sitt hemland, att vad som helst är bättre och mer värdigt än livet som gömd i Sverige. Yasin och Sadeq beskriver en ständig kamp för att upprätthålla motivation att överleva tiden som papperslös. Men de, tillsammans med Elias och Farhad, klarar sig igenom de 18 månaderna och har möjlighet att söka asyl ännu en gång. Det har nu gått ett antal år sedan Farhad påbörjade sin flykt och han har av sin erfarenhet lärt sig alltmer hur systemet fungerar. Han övar på den retorik han tänker förväntas av honom i mötet med Migrationsverket samt vilka aspekter han ska betona och inte. Liksom Farhad beskriver sig Sadeq som mycket mer avslappnad under det andra mötet med Migrationsverket i Sverige. Han beskriver det som att han trots förberedelser känner att han inte längre bryr sig när han kliver in i mötesrummet.

Under det första mötet kände sig Sadeq orolig men också med stor respekt för- och tilltro till myndighetspersonerna som skulle fatta hans beslut. Den här gången känner han sig likgiltig men också trygg i sig själv i situationen. Han har valt att tala svenska under intervjun trots att Migrationsverket insisterar på att använda tolk. Sadeq fortsätter intervjun på svenska och berättar detaljerat om sin historia. Han har lärt sig att återberätta denna på ett mer slentrianmässigt vis än tidigare och att distansera sig till dess tunga innehåll. Både Farhad och Sadeq betonar i intervjun sitt engagemang i kyrkan och i organisationer, om sina planer och lämnar ut kontakter som kan styrka deras historia. Sadeq beskriver att han har kommit till en punkt där han inte längre bryr sig. Han berättar att han trots sitt engagemang och sin kamp för att kunna stanna i Sverige inte orkar längre. ”Skicka tillbaka mig till döden om det är så, jag bryr mig inte längre”.

Elias upplever en liknande situation i sin andra intervju men reagerar över vissa detaljer. Elias menar att Migrationsverket följer såväl system som begrepp som inte är applicerbara. Han berättar att han måste besvara frågor kring system som de facto inte existerar i hans kontext utan snarare verkar som en standardiserad mall:

Så konstiga frågor de frågade mig i Migrationsverket. Om det bli krig sa hon, vilken klan skyddar din klan? Plus också det är fel fråga, alltså för att, det funkar inte så, 'det här är min folkgrupp och klaner'. Det funkar inte så att människor hjälper en. Det är business, det är handel, det är pengar. Bara det här med klan, det namnet, det är ett falskt namn. Vi är i samma folkgrupp. De vet inte om det, någon kommer bara och läser frågor till dig. Vem stödjer din klan? Vem fan stödjer min klan? Ja... Min klan stödjer inte mig själv! De aldrig hjälpt mig. Det är så, ingen stödjer ingen. De tror det är klaner eftersom det är så stora folkgrupper och folk krigar. Den man stöttar är den som har makt. Men är du fattig kille, vilken klan tillhör du? Vilken klan, whatever, de dödar, de skiter i det, livet är så simpelt. Och de [Migrationsverket] fattar inte.

Efter intervjun dröjer det inte länge förrän Farhad, Sadeq, Yasin och Elias får sina beslut. De får alla uppehållstillstånd i Sverige. Den första tiden efter beslutet präglas av glädje och lättnad men efter en tid finner sig Farhad i en stillastående och frustrerande situation. Han menar på att han har väntat så länge att han har blivit avtrubbad. Han känner också frustration över att ha förlorat den tid i Sverige som papperslösheten inneburit. Farhad berättar att om han hade fått uppehållstillstånd under det första året hade han kunnat studera vidare och starta ett liv. Han menar att det efter så lång tid i Sverige som gömd

istället känns som att börja om från noll, som att han har tappat en del av sitt liv. Samtidigt beskriver han uppehållstillståndet som att bli räknad med, att av myndigheter och regering bli räknad med som människa. Detta tack vare att han hade fått de fyra sista siffrorna, ett personnummer.

Ytterligare en följd av uppehållstillståndet menar Farhad vara trygghet. Han behöver inte längre vara rädd för att bli förföljd eller attackerad som i hemland. Han behöver inte heller vara rädd för polis eller att bli hemskickad. Samir beskriver samma lättnad men pekar samtidigt på problematiken kring definitionen av att vara illegal eller legal och menar att det i viss mening bara är semantik. Samir säger att han befinner sig i samma situation nu som då, att problemet att få en inkomst kvarstår. Han har också problem att skaffa bostad. När Samir tänker tillbaka på sin situation sammanfattar han det som att han kom flyende till Sverige utan någonting liksom under sin tid som papperslös. Efter sitt uppehållstillstånd beskriver han det som att han fortfarande har en svår ekonomisk situation. Senare lyckas Samir dock att få en tillfällig anställning vid en restaurang genom stöd från Arbetsförmedlingen.

5.4 Det lokals begränsningar

Samtliga har flera år kvar till möjligheten att bli svenska medborgare. Sadeq reflekterar över att det svenska medborgarskapet fyller såväl praktiska som mer abstrakta funktioner. Han beskriver det som att få uppehållstillstånd gjorde att han kände att han hade rätt, att han blev trodd och att hans historia är verifierad. Medborgarskapet å andra sidan tänker han kommer att innebära att känna sig som en del av det samhälle han bor i. Praktiskt tänker han att det innebär möjligheten att kunna rösta, att kunna nyttja sina demokratiska redskap inom samhället. Farhad för ett liknande resonemang och beskriver det som egendomligt att inte ha möjlighet att rösta i riksdagsvalet trots att han bor i det svenska samhället och verkar här, kan tala det svenska språket flytande och bidrar till samhället genom engagemang. Han känner en önskan av att kunna bidra, delta och förändra i det samhälle han lever i, vilket skulle kunna uppfyllas i högre grad genom ett svenskt medborgarskap. Samir betonar snarare att en av de viktigaste aspekterna av det svenska medborgarskapet är det svenska passet, att det är därur du når din frihet. Även Camilo reflekterar över denna aspekt av medborgarskapet och menar att en sådan frihet kommer ur att kunna röra sig fritt, att resa fritt i världen. Vidare beskriver han att han i sitt

hemland behövde arbeta tio gånger mer än någon i Sverige som kan arbeta ett par månader och sedan resa iväg. En annan avgörande aspekt av det svenska medborgarskapet menar såväl Farhad som Sadeq vara att bli svensk, att du genom detta får möjligheten att tillskansa dig samma värde som andra medborgare i landet. Farhad reflekterar liksom följande:

[...] Men om jag har medborgarskap kan de inte utvisa mig alltså var ska de utvisa mig då? Jag har svenskt medborgarskap. Då har jag lika mycket rätt som de andra, och då är jag, kanske, jag säger kanske, att då är jag lika mycket värd som dem som kallar sig etniskt svensk eller hundra procent svensk.

Liksom Farhad betonar människovärdet i att bli svensk medborgare reflekterar Sadeq över den förväntade emotionella upplevelsen av det svenska medborgarskapet:

[...] Alltså jag är en utländsk människa. Men, som jag fått svenskt medborgarskap, folk kanske ser en på ett sätt. Tror på mig, kollar på mig på bättre sätt. Han har haft rätt som fått svenskt medborgarskap. Påverkar alltså olika sätt att tänka, okej, jag fått svenskt medborgarskap, och jag får lova, alltså jag lovar att göra exakt som vanliga svenska människor. Och man måste hjälpa samhället som man bor i, inom landet som man fått medborgarskap. Och det är massa andra möjligheter som man känner sig mycket bättre. Okej, jag är svensk medborgare, jag kan göra som en svensk som gör det. Det är mycket. Man känner sig bättre.

Gällande sin framtid är flertalet ambivalenta. En stark önskan och prioritet för Samir och Farhad handlar om att kunna ta hit sin familj för att kunna lämna den överhängande stress och oro de båda bär. Samir menar att om de kommer hit kan han börja sitt liv och exempelvis studera vidare. Trots det beskriver sig Farhad som hoppfull inför framtiden och påpekar att utan hopp är det inte möjligt att göra någonting. Sadeq å sin sida betonar också svårigheterna. Han förklarar att han som barn hade massa drömmar men att vad han idag önskar är ett jobb med en fast inkomst, att önskningar idag sträcker sig till arbete och lägenhet. Sadeq upplever också att svårigheter att få jobb grundar sig i hans ursprung och att han inte talar språket perfekt, något han upplever som frustrerande. Camilo upplever sin miljö som något mer välkomnande, vilket han dock betonar kan komma ur sitt sociala nätverk. Han konstaterar att Sverige fortfarande är relativt öppet gentemot

immigranter i jämförelse med andra länder, men att främlingsfientlighet breder ut sig över Europa.

6. Analys

Jag kommer i följande analys att redogöra för- och föra en analys kring studiens resultat utifrån utvalda teoretiska begrepp. Analysen följer från en mikroanalys, vilken syftar till att diskutera narrativens erfarenheter av migrationsprocessen, till en makroanalys rörande globaliseringens strukturerande principer. Ur följande analys ämnar jag besvara studiens frågeställningar kring på vilket sätt globaliseringens strukturerade migration och förändring av nationalstaten reflekteras i subjektet. Jag diskuterar även dess följder och hur vi kan förstå globaliseringens bakomliggande strukturer utifrån presenterade narrativ.

6.1 Papperslöshet som ett hinder till subjektivering

Farhad beskriver att han i mötet med Migrationsverket upplever ett annat bemötande än det han väntade sig. Han lyfter fram att han bemöttes som oönskad och att han (enligt Migrationsverket) borde återvända till Nederländerna. Vidare upplevde han tjänstepersonerna vid Migrationsverket som omänskliga och robotliknande. Liksom Farhads besvikelse över mötet med Migrationsverket i Sverige, beskriver Elias sin förvåning över det europeiska lagsystemets framkallande av papperslöshet. Elias ifrågasätter rimligheten i att du som flykting går från att vara illegal till legal om 'du klarar av' att leva som gömd i Sverige i 18 månader. Vidare beskriver samtliga en upplevelse av att inte kunna påbörja sitt liv under tiden i papperslöshet, då du lever i ovisshet kring att få stanna och att du är utesluten från samhällets institutioner.

Utifrån Touraines (2003, ss. 79-129) analys av individens behov av att subjektiveras kan papperslösheten som beskriven ovan förstås som att hindra individen från att erkännas som subjekt. Samhället verkar där omöjliggöra individens möjlighet till aktörskap. Detta i och med att de intervjuade personernas existens under tiden utan papper inte erkändes formellt och att de dessutom eftersöktes av myndigheter för dess så kallade icke-rätt att befinna sig här. Vidare menar jag att ovanstående belysta erfarenheter pekar på en gemensam aspekt av migrationens (och papperslöshetens) inverkan på subjektet, från det

så kallade globala syd till globala nord³ och Sverige. Dessa erfarenheter tenderar att från de svenska institutionerna belysa ett degraderat värde utifrån den ovan introducerade icke-erkännande princip gentemot de intervjuade personerna.

Jag vill i en sådan kontext snarare benämna denna process för 'avsubjektivering', med en mer eller mindre omvänd betydelse från den Touraine (ibid.) kallar subjektivering. Det vill säga att individen erkänner sig- och erkänns som subjekt. Touraines (a.a., s. 85) analys av att nekans möjligheten att subjektiveras genom utstötning eller massifiering syftar till att föras till komunitärt försvar respektive integreras in i en stratifierad social ordning. Papperslösheten verkar å andra sidan producera ett slags limbo mellan att från samhället isoleras från det offentliga rummet men att samtidigt tillåtas vistas i landet under jord, om än illegalt. Istället för att individer i papperslöshet integreras in i samhällets sociala hierarki menar jag att individen även förnekas integration, då dess existens formellt inte erkänns. Det är utifrån en sådan analys jag väljer att tala om en så kallad avsubjektivering. Det vill säga att gå från att i en tidigare kontext vara ett subjekt till en vakuumlänkande kontext där ett aktörskap inte kan hävdas utifrån att den individuella existensen inte erkänts.

Att lämna papperslösheten tycks resultera i att antingen erhålla uppehållstillstånd eller att tvingas att lämna landet hen befinner sig i, respektive utvisas ur landet. Farhad menar att han plötsligt kände sig som människa när han efter sitt uppehållstillstånd fick ett personnummer. Samtidigt beskriver han upplevelsen av uppehållstillståndet som att börja om från noll. Samir berättar att han innan sin papperslöshet inte hade någonting och att efter glädjen över att få stanna lagt sig befinner han sig i en liknande situation som tidigare med svårigheter till såväl inkomst som bostad. Det är här utifrån studiens narrativ möjligt att tala om att integreras in i en bestämd hierarkisk social ordning (Touraine, 2003, s. 85). Farhad och Samirs upplevelser kan således ses i ljuset av att plötsligt nå ett erkännande av sin individ, efter en lång tid av förnekelse av denna.

---

³ Globala Nord och Syd är omdiskuterade begrepp men bör här förstås, som Chandra Talpade Mohanty (2007, s. 253) påpekar, som metaforiska, där politiska och ekonomiska centra ofta är koncentrerade i Nord medan stora delar av världens marginaliserade befolkning återfinns i Syd.

Trots att exempelvis Samir nu tillåtits 'integreras', verkar en sådan integration antyda en så kallad massifiering (Touraine, 2003, s. 85). Det vill säga där de intervjuade personerna efter att ha nått ett uppehållstillstånd snarare verkar ha integrerats in i en fixerad social ordning. Vi kan se att ett hindrande från att subjektiveras har skett från två håll där samhället å ena sidan verkar försvåra de intervjuade möjligheten till bostad och arbete. Å andra sidan går det att utläsa från narrativens reflektioner kring framtid att drömmar verkar ha begränsats till att sträcka sig till det basala som inkomst och boende. I en sådan kontext bör också problematiseras vad som sker med narrativets egen uppfattning och konstruktion av sin livsberättelse, då vi är en del av en ständig konstruktion av ett själv, kultur och historia (Johansson, 2005, s.223). Därur uppstår ytterligare en risk kring att hindras till en subjektivering. Det vill säga att individens erfarenhet dekonstruerats och så kallat internaliserats in i en diskurs kring sin individ, att du ordnas in i en social stratifiering och identifierar dig med 'ditt strata'.

6.2 Majoritetssamhällets exklusion

Utöver narrativens erfarenhet av migrationens subjektspåverkan går att utläsa en mer kulturell aspekt av hur migrationsprocessen inverkar i de intervjuade personernas livsberättelser. Vad studiens narrativ åskådliggör är en mer eller mindre *icke frivillig* resa till nord. Såväl Samir, Farhad, Elias, Sadeq som Yasin har alla flytt, medan Camilo lämnat sitt hemland mer eller mindre på grund av *begränsade möjligheter*. Majoriteten av narrativen beskriver en migration där resan präglats av hinder och där nationsgränser vid ankomsten uttrycker ett *innanför* och *utanför*. För att applicera Appadurais (2007, s. 15-72) begrepp kan narrativen ses representera en minoritet i form av 'de rörliga' och 'de illegala' i ett majoritetssamhälle. Dessa rörliga verkar befinna sig i en skärpunkt mellan globaliseringens öppenhet respektive slutenhet. Liksom narrativens livsberättelse vittnar om verkar systemet utarbetat så kallade kryphål, med Dublinförordningen som exempel. En sådan förordning, vilken kan tolkas uppmana människor till ett liv som illegal, vill jag hävda återspeglar nationalstatens ambivalenta förhållningssätt till globaliseringen.

Om vi applicerar en så kallad avsubjektivering i en kontext av ett majoritets- och minoritetssamhälle, vill jag belysa relevansen av mötet mellan 'den rörliga' och myndigheter. Elias upplevelse av ett eurocentriskt präglat förhör kring klienttillhörighet tolkar jag representera ett standardiserat förhållningssätt till 'de rörliga' applicerat på en

kontext 'där borta'. Vidare möttes samtligas ansökningar av uppehållstillstånd av avslag, vilket försatte personerna i papperslöshet som så kallade illegala i ett samhälle av legala. Mot bakgrund till att globaliseringen ökar flöden och rörlighet, av såväl ekonomiskt som mänskligt kapital, dekonstrueras också delar av regelverket (a.a., ss. 57-58). I och med att myndigheter som exempelvis Migrationsverket är en förlängning av ett lokalt regelverk i det globala, menar jag att myndighetens bemötande av personer som söker uppehållstillstånd i Sverige många gånger följaktigt reflekteras av detta. Därav tycks yttrade aspekter reflektera ett förhållningssätt färgat av ett icke-välkomnande i nationalstatens rum, där en minoritet konstrueras i kontrast till den redan befästa majoritetens norm. Jag menar därför att papperslöshetens illegalitet tycks förkroppsliga nationalstatens förhållningssätt till globaliseringen som ovälkommen men oundviklig.

Vad innebär det då för de som har lyckats ta sig ur papperslösheten genom att få uppehållstillstånd? Farhad reflekterar kring att han genom sitt uppehållstillstånd känner att han "blir räknad med som människa", till skillnad från erfarenheten av att leva som papperslös. Samtidigt beskriver han att ett eventuellt medborgarskap skulle kunna innebära att han blir "lika mycket värd som de som kallar sig etniskt svensk". Farhads erfarenhet verkar tyda på att inkluderas men på andra premisser än majoriteten. Att inte inkluderas tillfullo trots uppehållstillståndets formella bekräftelse kan förstås utifrån ett så kallat 'ethos' (a.a., ss.70-71). Det vill säga att den 'minoritetiserade kroppen' sprungen ur globaliseringens fragmentiserade nationalstat generaliseras till att symbolisera en rädsla för 'det utländska' och det främmande (ibid.). Liksom majoriteten av narrativen vittnar om har möjligheterna till såväl arbete som bostad varit begränsade. Därtill fattas ännu 'friheter' som av narrativen förväntas följa av ett svenskt medborgarskap såsom det svenska passet och den fria rörligheten. Brist till sådana kan utifrån konceptet majoritet och minoritet förstås springa ur en av majoriteten generaliserad rädsla för minoriteten och dess utmanande av idén kring 'etnisk singularitet' och 'nationell folkgemenskap' (a.a., s.68). Jag menar att en sådan rädsla för att inkludera den minoritetiserade kroppen kan tyda på en reflektion av en generaliserad rädsla för globaliseringens abstraktion och ovisshet. Därtill vill jag hävda att den belyser majoritetssamhällets ovilja att inkludera 'den rörliga', en etnisk minoritet, till majoritetens folkgemenskap.

6.3 Globaliseringens strukturerade migration

Så hur kan globaliseringens strukturerade migration förstås involveras i narrativens livsberättelser? Samirs erfarenhet av migrationens början pekar på något signifikativt. Samir har ett arbete i anslutning till utländska militära styrkor i landet, vilkas funktion är anledningen till att Samir attackeras och hotas till livet. Samtidigt kan deras institution inte hjälpa Samir. Inte heller välkomnas han och/eller får skydd av de länder som samverkar med dess verksamhet i hans hemland. Elias å andra sidan kom till Malta där han enligt migrationens regelverk (Dublinförordningen mer specifikt) är tvingad att söka asyl, trots att hans livsmöjligheter skulle begränsas kraftigt vid en sådan handling. Ett sådant regelverk styr således även vart du ska geografiskt i din migration trots att du själv är på flykt. Ovanstående praktiker vill jag hävda visar på nationalstatens territoriella slutenhet gentemot vad Sassen (1996, ss. 63-105) kallar 'traditionell migration'. Jag menar att de kan ses i ljuset av narrativens begränsning till den 'andra världen' etiketterat 'vagabond' utifrån avsaknaden av medel att säkra sin situation och att lämna det fasta rummet.

Vidare beskriver Samir att han trots sitt uppehållstillstånd har samma situation nu som under tiden i papperslöshet med kvarstående svårigheter rörande inkomst och bostad. Farhad betonar att vid ett medborgarskap eventuellt nå samma värde som en "etniskt svensk" eller att "bli hundra procent svensk". Sadeq reflekterar över att den rasifierade betydelse han upplever skulle kunna komma att minska vid ett eventuellt medborgarskap. Narrativens reflektioner över framtiden verkar genomsyras av väntan på något bättre, ett hopp eller en kamp för 'den goda framtiden'. Samtidigt visar dess erfarenheter av uppehållstillstånd på fortsatta begränsade möjligheter. Liksom massifierad till ett bestämt strata som icke-svensk, rasifierad och/eller i brist på basala livsnödvändigheter, menar jag att ett sådant fenomen skulle kunna förstås utifrån vad Bauman (2003, ss. 66-67) kallar en ny världsordning. Trots migration från sämre förhållanden i den 'andra världen' tycks narrativen inte lämna denna för den första även om de lämnat det faktiska territoriet.

Tvånget att lämna på grund av hot eller 'valet' att lämna på grund av begränsade möjligheter, svårigheten att tillåtas inträda i det nya landet och att känna ett lika värde som resterande medborgare verkar alla vara erfarenheter och praktiker av en migration inom den andra världen. Jag vill mena att det här går att finna geopolitiska mönster,

exempelvis gällande Samir som flyr på grund av ett lands interventioner i hemlandet. Migrationen kan där ses ha kommit ur en större politisk diskurs med neokoloniala förtecken rörande intresse och krigsföring (Sassen, 1996, ss. 81-85). Samtidigt går det att finna en tendens till ekonomiska och familjerelaterade band, där Samirs berättelse pekar på en uppfattning av ett Europa med möjligheter till goda framtidsutsikter. Ett sådant geopolitiskt mönster kan även ses kopplat till narrativens komplexa position i den så kallade stratifierade världsordningen (Bauman, 2003, ss. 66-67). Vidare tycks praktiken av papperslöshet peka på det paradoxala förhållningssätt staten kommit att ha gentemot 'de rörliga' i den andra världen. Du nekas rätt av en lokal juridisk ordning medan en supranationell juridisk ordning liksom Dublinförordningen lagstadgat ett så kallat skydd. Det vill säga att efter två år i papperslöshet börja om sin ansökan för uppehållstillstånd. Jag menar att 'den rörliga' utifrån en sådan analys söker bryta mot det lokala och verkar befinna sig i spänningen mellan ett av- och åternationaliserande. Därav menar jag att denne tenderar att belysa globaliseringens urholkning av statsuveräniteten.

Avslutningsvis reflekterar Camilo kring globaliseringens så kallade vinnare respektive förlorare. Han menar att diskurser kring att vara legal eller illegal definieras av de som har makten. Han lyfter också fram en betydande aspekt över vem som är 'immigrant' respektive frivilligt 'bosatt utomlands', där immigranten verkar inkorporera dess egna historiska last. Detta till skillnad från en definitionsfri 'bosatt utomlands'. Ett sådant metanarrativ tycks korrespondera med andemeningen av ovanstående analys utifrån Sassen (1996). Det vill säga gällande påvisade geopolitiska aspekter, den åternationaliserade staten för maktkoncentration till ett fåtal supranationella institutioner samt en åternationaliserad stat med en stringent migrationspolitik. Utifrån en sådan analys vill jag mena att studiens narrativ lokaliseras till en skärningspunkt mellan statens varande och icke-varande, en lokal utmaning i det globala. Samtidigt som studiens narrativ verkar förkroppsliga vad Bauman (2000) skulle kalla 'den rörliga' i den 'andra världen' fixerade till det slutna rummet, verkar dess praktiker också utmana en sådan struktur. 'Den rörligas' korsande av slutna gränser i den 'första världen' verkar utgöra en utmaning av Ssassens (1996) så kallade åternationaliserade princip. Därtill ser vi en praktik av att inte acceptera nekandet av inträde genom att gå in i en papperslöshet och tillskansa sig rätten att få befinna sig i valt ankomstland. Med andra ord att inte acceptera den strukturerade världsordningens bestämda riktning, utan i praktiker ifrågasätta vem som har rätt till vilken typ av existens, och var denne har rätt att existera.

7. Sammanfattande diskussion

Syftet med studien var att genom en narrativ metod undersöka globaliseringens strukturerande principer för migration och hur de inverkar i subjektet och dess möjligheter. Detta utifrån sex personers livsberättelser med erfarenhet av migration och att leva i papperslöshet i Malmö. Jag började med att belysa hur studiens narrativ tenderar att avsubjektiveras på grund av en påtvingad papperslöshet, respektive hur de har massifierats in i en social ordning vid ett senare uppnått uppehållstillstånd. Jag påvisade också risken kring att internalisera en dekonstruerad erfarenhet i en rådande diskurs, för att därur identifiera sig med sitt så kallade strata. Därefter utvecklade jag en 'mesoanalys' över narrativen som minoritet, vilken verkar reflektera en dekonstruerad nationalstats förhållande till globalisering i form av ovälkommen men oundviklig. I en sådan kontext belyste jag även aspekten av hur 'etnos', den 'minoritetiserade kroppen', tenderar att generaliseras till de 'utländska' och främmande, något som kan ses komma ur en generaliserad rädsla för minoriteten.

Avslutningsvis diskuterade jag hur narrativens migrationspraktiker tenderar att belysa en begränsning till den 'andra världen' i avsaknad av medel att lämna den. Narrativen i sig verkar massifieras in i den 'nya världsoordningen', där en territoriell migration inte verkar innebära ett inträde i den 'första världen'. Därefter reflekterade jag över hur narrativens erfarenheter av migration verkar spegla geopolitiska mönster. Jag diskuterade också hur subjektens position, inte minst i en papperslöshet, kastar ljus över statens paradoxala förhållningssätt gentemot 'de rörliga'. Utifrån min analys hävdar jag att en sådan position belyser globaliseringens urholkning av statssuveränitet utifrån en spänning mellan en av- och åternationalisering. Jag avslutar min analys genom att påvisa en tendens till motstånd i narrativens praktik gentemot rådande strukturerande principer och en utifrån sådana praktiker illegitim världsoordning. Slutligen menar jag att studiens resultat skulle kunna bidra till vidare forskning kring papperslöshet i Sverige. En mer djupgående studie skulle exempelvis kunna diskutera hur implementering av utökade nationella rättigheter berör personer i papperslöshet. Jag vill hävda att en sådan studie är nödvändig för att skapa underlag till en förbättrad situation för personer i papperslöshet i Sverige.

Referenser

Böcker

Appadurai, A. (2007). *Vredens geografi – Rädslan för de fåtaliga*. Stockholm: Tankekraft Förlag.

Bauman, Z. (2000). *Globalisering*. Lund: Studentlitteratur.

Castles, S., De Haas, H. & Miller, J. M. (2014). *The Age of Migration*. Hampshire: Palgrave Macmillan.

Hennink, M., Hutter, I. & Bailey, A. (2011). *Qualitative Research Methods*. London: SAGE.

Holgersson, H. (2011). *Icke-medborgarskapets urbana geografi*. Göteborg: Glänta produktion.

Johansson, A. (2005). *Narrativ teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

Mohanty, C. T. (2007). *Feminism utan gränser: avkoloniserad teori, praktiserad solidaritet*. Hägersten: Tankekraft Förlag.

Sassen, S. (1996). *Losing Control*. New York: Columbia University Press.

Touraine, A. (2003). *Kan vi leva tillsammans?* Göteborg: Daidalos.

Wallerstein, I. & Balibar, A. (2002). *Ras, nation, klass*. Göteborg: Daidalos.

Lagar

Dublinförordningen (EU) Nr. 604/2013.

Appendix

UNHCR. (2015). *Global Trends 2014*. Geneva: UNHCR.

2014 IN REVIEW

Trends at a glance

Global forced displacement has seen accelerated growth in 2014, once again reaching unprecedented levels. The year saw the highest displacement on record. By end-2014, 59.5 million individuals were forcibly displaced worldwide as a result of persecution, conflict, generalized violence, or human rights violations. This is 8.3 million persons more than the year before (51.2 million) and the highest annual increase in a single year.

13.9 million

An estimated 13.9 million individuals were **newly displaced due to conflict or persecution** in 2014. This includes 11.0 million persons newly displaced within the borders of their own country, the highest figure on record.⁽¹⁾ The other 2.9 million individuals were new refugees.

42,500

The number of individuals **forced to leave their homes per day due to conflict and persecution** increased four-fold in four years. During 2014, conflict and persecution forced an average of 42,500 individuals per day to leave their homes and seek protection elsewhere, either within the borders of their own country or in other countries. This compares to 32,200 in 2013, 23,400 in 2012, 14,200 in 2011, and 10,900 in 2010.

1. Turkey (1.59 million)
2. Pakistan (1.51 million)
3. Lebanon (1.15 million)
4. Islamic Republic of Iran (982,000)
5. Ethiopia (659,500)
6. Jordan (654,100)

For the first time, Turkey became the **largest refugee-hosting country worldwide**, with 1.59 million refugees. Turkey was followed by Pakistan (1.51 million), Lebanon (1.15 million), the Islamic Republic of Iran (982,000), Ethiopia (659,500), and Jordan (654,100).

59.5 million
forcibly displaced worldwide

If these 59.5 million persons were a nation, they would make up the 24th largest in the world.

- 19.5 million refugees
- 38.2 million internally displaced persons⁽²⁾
- 1.8 million asylum-seekers
- 14.4 million under UNHCR's mandate
- 5.1 million Palestinian refugees registered by UNRWA

10 million

Statelessness is estimated to have affected at least 10 million persons in 2014. However, data captured by governments and communicated to UNHCR were limited to 3.5 million stateless individuals in 77 countries.

86%

Developing regions hosted 86 per cent of the world's refugees – at 12.4 million persons, the highest value in more than two decades. The Least Developed Countries provided asylum to 3.6 million refugees or 25 per cent of the global total.

5.9 million

More than 5.9 million refugees under UNHCR's mandate (42%) resided in countries where the **GDP per capita was below USD 5,000**.

(1) Source: Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC) of the Norwegian Refugee Council (NRC).
(2) Ibid.